

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **PDH corporation s.r.o.**, se sídlem Valdecká 1247/29, Hořovice, zastoupená Mgr. Jiřím Kokešem, advokátem se sídlem Na Flusárně 168, Příbram, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81, Praha 5, za účasti osob zúčastněných na řízení: I) Cymedica Engineering, s.r.o., se sídlem Pod Nádražím 24, Hořovice, II) SPV U Hofmannů s.r.o., obě zastoupeny Mgr. Jiřím Špotem, advokátem se sídlem Wagnerovo nám. 1541, Beroun, III) CETIN a.s., se sídlem Českomoravská 19, Praha 9, o osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 6. 2021, čj. 069055/2021/KUSK, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 8. 2021, čj. 43 A 48/2021-70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Osoby zúčastněné na řízení **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně napadla žalobou v záhlaví uvedené rozhodnutí žalovaného týkající se stavebního záměru osoby zúčastněné na řízení I). Poté, co ji Krajský soud v Praze vyzval k zaplacení soudního poplatku, požádala o osvobození od soudních poplatků. Sdělila, že její finanční situace není v současné době kvůli epidemii nemoci covid-19 příznivá, protože musela značně omezit podnikatelskou činnost. Uvedla, že bližší podrobnosti o svých

osobních, majetkových a výdělkových poměrech sdělí a doloží poté, co k tomu bude soudem vyzvána. Krajský soud jí proto následně zaslal k vyplnění formulář „*prohlášení právnické osoby o majetkových poměrech a dalších rozhodných skutečnostech pro osvobození od soudních poplatků*“. To stěžovatelka zaslala soudu zpět, přičemž vyplnila pouze identifikační údaje o své osobě a dále uvedla opět pouze to, že o osvobození od soudních poplatků žádá z důvodu nedostatku finančních prostředků v důsledku omezení podnikatelské činnosti způsobeného pandemií covid-19.

[2] Krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků shora označeným usnesením zamítl a vyzval stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby a za návrh na přiznání odkladného účinku. Poukázal na to, že povinností žalobkyně bylo, aby v úplnosti vylicila a osvědčila své poměry, zejména z hlediska příjmů a výdajů. Žalobkyně ponechala většinu kolonek zasláního formuláře nevyplněných a zopakovala jen svá obecná tvrzení obsažená již v žádosti. Vůbec neuvedla, co je předmětem její činnosti, jaké jsou její příjmy či stav jejích bankovních účtů. K formuláři ani nepřiložila žádné další listiny osvědčující její majetkové poměry. Žalobkyně proto nijak nerozkryla své majetkové poměry, přestože ji k tomu soud vyzval a poučil ji o důsledcích nevyhovění výzvě. Není na soudu, aby za této situace nahrazoval procesní aktivitu žalobkyně. Z insolvenčního rejstříku navíc ani nezjistil, že by s žalobkyní bylo vedeno insolvenční řízení.

[3] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala proti uvedenému usnesení krajského soudu kasační stížnost. V ní tvrdí, že v situaci, kdy krajskému soudu zaslala neúplně vyplněný formulář, měla být vyzvána k jeho doplnění, aby mohla doplnit veškeré soudem požadované „*okolnosti*“. K tomu odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 22 Cdo 648/2017 a ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 30 Cdo 609/2016. Z nich plyne, že závěr o věrohodném neprokázání celkových poměrů je možné v případě žadatele o osvobození od soudních poplatků, který ve formuláři uvedl, že nemá žádné příjmy, žádný majetek, ani závazky, učinit teprve poté, co byl soudem vyzván, aby sdělil, z čeho uspokojuje své životní potřeby. Závěr krajského soudu proto není správný, neboť ze zasláního formuláře vyplývalo, že stěžovatelka nemá žádné prostředky a nebylo jasné, z čeho hradí své potřeby. Bez objasnění dopadů pandemie covid-19 na podnikání stěžovatelky a toho, z jakých „*materiálových zdrojů*“ uspokojuje provoz podnikatelské činnosti, nebylo možné uzavřít, že své majetkové poměry neprokázala. Závěrem poukázala na to, že povinnost platit soudní poplatek nesmí představovat překážku v ústavně zaručeném právu na přístup k soudu. Je přesvědčena, že stanovený soudní poplatek s ohledem na její majetkové a osobní poměry, takovou překážku tvoří.

[4] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v mezích rozsahu kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Stěžovatelka v kasační stížnosti zpochybňuje procesní postup krajského soudu předcházející zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků. Konkrétně má za to, že měla být před zamítnutím žádosti znovu vyzvána k doplnění relevantních tvrzení a jejich osvědčení.

pokračování

[7] Pro posouzení této otázky je podstatný § 36 odst. 3 věta první a druhá s. ř. s., podle kterého *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.*

[8] Z hlediska naplňování zákonného požadavku na doložení nedostatečnosti prostředků judikatura Nejvyššího správního soudu vychází z toho, že je povinností účastníka řízení, aby osvědčil svou nemajetnost a nedostatečné finanční prostředky, neboť soud nezjišťuje majetkové a výdělkové možnosti z úřední povinnosti (viz rozsudky NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS, ze dne 18. 9. 2018, čj. 7 As 301/2018-13, a usnesení ze dne 2. 11. 2015, čj. 6 As 220/2015-14). Skutečnosti rozhodné pro osvobození účastník může uvést přímo v žádosti; neučiní-li tak, soud jej k tomu vyzve. Zpravidla se tak děje výzvou k vyplnění formuláře „*potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*“. V něm se v případě právnické osoby uvádí zejm. informace o jejích příjmech a majetku. Vyzývá-li soud k uvedení všech těchto skutečností, nemůže tak činit z jiných důvodů než, že jsou všechny pro jeho rozhodnutí podstatné. Soud také zpravidla z tohoto prohlášení vychází, neboť je natolik komplexní, že umožňuje vytvoření názoru o podmínkách pro osvobození od soudních poplatků. Doplnění údajů k výzvě soudu není vyloučeno zejména tam, kde jsou zjevně neúplné, např. v situaci, kdy podle prohlášení nemá žadatel žádné prostředky ani majetek a není jasné, z čeho uhrazuje své životní potřeby (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS).

[9] V obecné rovině lze dát stěžovatelce za pravdu, že ani soud nesmí v některých situacích zůstat pasivní. Pokud by soud pochyboval o pravdivosti účastnických tvrzení, je na soudu, aby si, nejlépe v součinnosti s účastníkem, s ohledem na okolnosti konkrétní věci dalším šetřením učinil co možná nejpresnější obraz o tom, jaké jsou skutečné majetkové poměry účastníka a v tomto směru zejména účastníka vyzval k doplnění jeho prohlášení, popř. doložení rozhodných skutečností (viz rozsudky NSS ze dne 24. 9. 2008, čj. 1 As 63/2008-34, ze dne 19. 1. 2017, čj. 1 As 318/2016-13, či ze dne 25. 1. 2018, čj. 2 As 370/2017-25). V tomto směru judikatura správních soudů stojí na stejných východiscích jako stěžovatelkou odkazovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se osvobození od soudních poplatků v občanskoprávním soudním řízení.

[10] Nejvyšší správní soud nicméně zdůrazňuje, že k aplikaci § 36 odst. 3 s. ř. s. nelze přistupovat paušálně, ale vždy je nutné zohlednit konkrétní okolnosti. V nyní posuzované věci stěžovatelka již ve své žádosti pouze obecně uvedla, že se nachází v nepříznivé finanční situaci způsobené epidemickou situací a sama výslovně uvedla, že bližší informace sdělí v zaslaném formuláři. Ten jí krajský soud následně zaslal, přičemž obsahoval kolonky na vyplnění konkrétních informací o majetkových a příjmových poměrech (výše příjmů za tři poslední zdaňovací období, nemovitý majetek, movitý majetek vyšší hodnoty, zůstatek na bankovních účtech, pohledávky větší hodnoty, nezdanitelné příjmy za poslední tři roky). Současně formulář obsahoval poučení, že tyto skutečnosti musí stěžovatelka doložit kopií daňových přiznání, kopií výpisů z účtů a dalšími listinnými důkazy (případně uvést, proč některá tvrzení doložit nelze). Stěžovatelka příslušné kolonky ponechala zcela nevyplněné

a, jak bylo již výše uvedeno, opět pouze zcela obecně sdělila, že důvodem žádosti je nedostatek finančních prostředků plynoucí z omezení podnikatelské činnosti kvůli pandemii covid-19. V tomto směru se proto Nejvyšší správní soud nemůže ztotožnit s tvrzením stěžovatelky, podle které z formuláře mělo vyplývat, že nemá žádné prostředky. Z formuláře totiž prakticky nevyplývalo vůbec nic. K formuláři navíc ani nepřiložila žádné další listiny.

[11] Za této skutkové situace lze považovat postup krajského soudu, který stěžovatelku dále již nevyzýval k doplnění tvrzení a důkazů, za zcela přiléhavý okolnostem, aktivitě stěžovatelky a obsahu zaslaného formuláře. Stěžovatelka totiž navzdory konkrétnímu požadavku krajského soudu opakovaně sdělila pouze obecné tvrzení o příčinách její údajně špatné finanční situace, aniž by jakkoliv reagovala na to, jaké údaje po ní krajský soud požaduje. Jestliže se nyní stěžovatelka dovolává nutnosti bližšího objasňování dopadů epidemie nemoci covid-19 na její podnikání, měla k takovému objasnění dostatečný prostor jak ve své původní žádosti, tak v zaslaném formuláři, který ale z vlastního rozhodnutí nijak nevyužila. Ostatně nečiní tak ani nyní. Tato situace je proto podstatně odlišná od té, v níž žadatel o osvobození od soudních poplatků výslovně sdělí, že nemá žádné příjmy nebo majetek. Za takové situace je v souladu s výše citovanou judikaturou skutečně na místě, aby mu soud poskytl možnost rozptýlit vyvstávající pochybnosti a dodatečně vysvětlit, z jakých prostředků hradí své základní potřeby (v případě právnických osob náklady nutně spojené s jejich činností). Jestliže ale žadatel rezignuje na sdělení požadovaných informací a stejně jako stěžovatelka do formuláře pouze uvede zjevně zcela nedostatečné, obecné a ničím nepodložené tvrzení o špatné finanční situaci, je nadbytečné a v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení, aby jej soud stále dokola vyzýval ke splnění jeho zákonné povinnosti tvrdit a osvědčit relevantní skutečnosti, když již předchozí výzva očividně nepadla na úrodnou půdu a nevedla ani v hrubých obrysech k bližšímu objasnění příjmové a majetkové situace.

[12] Nejvyšší správní soud tedy shledal stěžovatelkou uplatněné námitky nedůvodnými, a kasační stížnost proto dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[13] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[14] Osoba zúčastněná na řízení má dle § 60 odst. 5 s. ř. s. v řízení o kasační stížnosti právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. V řízení o kasační stížnosti soud osobám zúčastněným na řízení žádnou povinnost neuložil.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

Milan Podhrázký
předseda senátu